

4. Bobik

Uwagi ogólne

W Krajowym rejestrze znajduje się obecnie 12 odmian, które w zależności od ich cech morfologiczno-użytkowych można podzielić na trzy grupy: 3 odmiany niesamokończące o niskiej zawartości tanin, 8 odmian niesamokończących o podwyższonej zawartości tanin i 1 odmiana samokończąca.

Doświadczenia z bobikiem w woj. warmińsko mazurskim realizowane były w SDOO Wróćkowo oraz ZDOO Ruska Wieś, w opracowaniu uwzględniono wyniki z doświadczenia przeprowadzonego w SDOO Krzyżewo w woj. podlaskim. Badano 14 odmian bobiku podzielone na dwie grupy:

I grupa - 13 odmian niesamokończących

II grupa - 1 odmiana samokończąca

Doświadczenia założono w 3 powtórzeniach. Powierzchnia poletka do zbioru wynosiła 16,5 m². Wyniki uzyskane w 2024 roku przedstawiono na tle średniej krajowej wg COBORU. W doświadczeniach stosowano chemiczną ochronę roślin w zakresie zwalczania chwastów jak również szkodników. Stosowane preparaty znajdowały się w oryginalnych opakowaniach i były zarejestrowane w Polsce.

Wyniki doświadczeń

W ostatnim roku uzyskane plony bobiku we Wróćkowie i w Ruskiej Wsi były niższe w stosunku do roku ubiegłego. Wśród odmian na szczególną uwagę zasługują niesamokończące: Fanfare, Apollo, Capri, Cartoon, Mystic, odmiana z CCA Trumpet oraz badana pierwszy rok odmiana Genius. W poszczególnych doświadczeniach najwyższymi plonującymi odmianami były: we Wróćkowie- Bobas, Fanfare, Apollo, Cartoon, Mystic, Genius, Trumpet i Futura natomiast w Ruskiej Wsi- Fanfare, Apollo, Capri, Cartoon, Mystic, Genius i Trumpet a w Krzyżewie- Fanfare, Capri, Apollo, Mystic, Amina, Genius i Trumpet. Znacznie poniżej wzorca we wszystkich miejscowościach plonowały odmiany Fernando i Domino. Najwyższą masę tysiąca nasion (MTN) osiągnęła odmiana Genius, a najniższą (MTN) cechowała się Domino, Albus i Trumpet.

Tabela 1.

Bobik. Odmiany badane. Rok zbioru: 2024

Lp.	Odmiana	Kod kraju pochodzenia	Rok wpisania do Krajowego rejestru *	Rok włączenia do LOZ	Hodowca (jednostka prowadząca hodowlę zachowawczą lub dla odmian zagranicznych krajowy przedstawiciel)
odmiany niesamokończące					
1.	Albus	PL	2002		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
2.	Bobas**	PL	2002	2022	DANKO Hodowla Roślin sp. z o.o. Choryń 27; PL-64-000 Kościan
3.	Fernando	PL	2016		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
4.	Fanfare**	DE	2017	2019	Saaten-Union Polska sp. z o.o. ul. Straszewska 70; PL- 62-100 Wągrowiec
5.	Apollo**	DE	2018	2021	Saaten-Union Polska sp. z o.o. ul. Straszewska 70; PL- 62-100 Wągrowiec
6.	Capri**	DE	2018		Saaten-Union Polska sp. z o.o. ul. Straszewska 70; PL- 62-100 Wągrowiec
7.	Domino	PL	2020		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
8.	Cartoon**	DE	2023		Saaten-Union Polska sp. z o.o. ul. Straszewska 70; PL- 62-100 Wągrowiec
9.	Mystic**	DE	2023		Saaten-Union Polska sp. z o.o. ul. Straszewska 70; PL- 62-100 Wągrowiec
10.	Amina**	DE	2024		Saaten-Union Polska sp. z o.o. ul. Straszewska 70; PL- 62-100 Wągrowiec
11.	Genius*	DE	2024		Saaten-Union Polska sp. z o.o. ul. Straszewska 70; PL- 62-100 Wągrowiec
12.	Trumpet**	DE	CCA	2024^R	
13.	Futura**	DE	CCA		
odmiany samokończące					
14.	Granit**	PL	2006		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce

* - według „Listy odmian roślin rolniczych wpisanych do Krajowego rejestru w Polsce”

** - odmiany wysokotaninowe

CCA – Wspólnotowy katalog odmian roślin rolniczych, ^R - odmiana wstępnie rekomendowana

Tabela 2.

Bobik. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru: 2024

Miejscowość	SDOO Wróćkowo <i>pow. Olsztyn</i>	ZDOO Ruska Wieś <i>pow. Ełk</i>	SDOO Krzyżewo <i>woj. podlaskie</i>
Kompleks rolniczej przydatności gleby	pszenny dobry	pszenny wadliwy	żytni bardzo dobry
Klasa bonitacji gleby	III b	IV b	IV a
pH gleby w <i>KCl</i>	6,5	6,6	6,4
Przedplon	pszenica jara	mieszanka zbożowa	pszenica ozima
Data siewu	04.04.	11.04.	09.04.
Obsada nasion (<i>szt./m²</i>)	50; 70	50; 70	50; 70
Data zbioru	13.08.	02.08.	12.08.
Nawożenie mineralne			
N (<i>kg/ha</i>)	20	20	18
P₂O₅ (<i>kg/ha</i>)	70	45	36
K₂O (<i>kg/ha</i>)	110	105	103
Środki ochrony roślin			
Zaprawa nasienna (<i>nazwa</i>)	Maxim 25 FS		
Herbicyd (<i>nazwa, dawka/ha</i>)	Stallion 363 CS (3l)	Wing P 462,5 EC (2,5l) + Amstaf 800 EC (1,5l); Agil-S 100 EC (1,2l)	Boxer 800 EC (2l) Corum 502,4 SL (1l) + Dash (1l)
Insektycyd (<i>nazwa, dawka/ha</i>)	Mospilan 20 SP (0,12kg)	Mospilan 20 SP (0,2kg); Aceptir 200 SE (0,2kg)	Mospilan 20 SP (0,2kg)
Inne zabiegi			
Inne zabiegi (<i>nazwa</i>)	Nitragina	Nitragina	Nitragina

Tabela 3.

Bobik. Wyniki ogólne doświadczeń. Rok zbioru 2024

Lp.	Wyszczególnienie	Wróćnikowo	Ruska Wieś	Krzyżewo
1.	Termin początku kwitnienia (data)	27.05.	30.05.	31.05.
2.	Termin dojrzałości technicznej (data)	22.07.	22.07.	01.08.
3.	Wysokość roślin (cm)	72	62	106
4.	Wyleganie roślin w fazie końca kwitnienia (skala 9°)	9	9	9
5.	Wyleganie przed zbiorem (skala 9°)	7,5	9	9
6.	Masa 1000 nasion (g)	502,2	420,4	512,8
7.	Wilgotność nasion podczas zbioru (%)	13,9	13,4	12,7
8.	Plon nasion (przy wilgotności 14%) dt/ha	<u>32,8</u>	<u>22,4</u>	<u>44,2</u>

Wyniki średnie z wszystkich badanych odmian

Skala 9°: 9 - oznacza stan najkorzystniejszy, 1- oznacza stan najmniej korzystny

Tabela 4.

Bobik. Plon nasion odmian w miejscowościach (% wzorca). Rok zbioru: 2024

przy wilgotności nasion 14%

Lp.	Odmiana	Wróćnikowo	Ruska Wieś	Krzyżewo	średnia z rejonu ¹⁾ wg COBORU	średnia z kraju wg COBORU
<u>Wzorzec (dt/ha)</u>		<u>33,3</u>	<u>22,4</u>	<u>44,2</u>	<u>31,5</u>	<u>35,0</u>
<i>odmiany niesamokończące</i>						
1.	Albus	83	93	97	92	88
2.	Bobas*	104	90	97	95	94
3.	Fernando	83	82	83	80	87
4.	Fanfare*	107	102	110	108	105
5.	Apollo*	105	107	102	106	105
6.	Capri*	97	119	102	105	103
7.	Domino	73	78	85	78	85
8.	Cartoon*	103	117	98	105	104
9.	Mystic*	102	103	103	104	105
10.	Amina*	96	89	102	101	104
11.	Genius*	126	114	119	116	111
12.	Trumpet* CCA	128	112	108	115	107
13.	Futura* CCA	107	97	95	100	106
<i>odmiany samokończące</i>						
14.	Granit*	86	96	100	95	94
Liczba doświadczeń		-	-	-	4	22

Wzorzec w 2024 roku – średnia z wszystkich odmian

*- odmiany wysokotaninowe

1)- rejon- woj. warmińsko-mazurskie i podlaskie

Tabela 5.

Bobik. Plon nasion odmian (% wzorca). Lata zbioru: 2024; 2023; 2022
przy wilgotności nasion 14%

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Lata				
			2024	2023	2022	2023-2024	2023-2024
<u>Wzorzec (dt/ha)</u>			<u>33,3</u>	<u>32,3</u>	<u>52,8</u>	<u>32,8</u>	<u>39,5</u>
<i>odmiany niesamokończące</i>							
1.	Albus	3	91	104	96	98	97
2.	Bobas*	3	97	108	102	103	102
3.	Fernando	3	83	95	102	89	93
4.	Fanfare*	3	106	102	105	104	104
5.	Apollo*	3	105	106	105	106	105
6.	Capri*	3	106	97	106	102	103
7.	Domino	3	79	87	98	83	88
8.	Cartoon*	2	106	97	-	102	-
9.	Mystic*	2	103	106	-	105	-
10.	Amina*	1	96	-	-	-	-
11.	Genius*	1	120	-	-	-	-
12.	Trumpet* CCA	3	116	109	109	113	111
13.	Futura* CCA	1	100	-	-	-	-
<i>odmiany samokończące</i>							
14.	Granit*	3	94	91	84	93	90
Liczba doświadczeń			3	3	3	6	9

Wzorzec - średnia z wszystkich odmian

*- odmiany wysokotaniowe

CCA – Wspólnotowy katalog odmian roślin rolniczych

Tabela 6.

Bobik. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe odmian (odchylenia od wzorca).
Lata zbioru: 2024; 2022-2024

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Wysokość roślin (cm)		Początek kwitnienia (kolejny dzień roku)		Dojrzałość techniczna (kolejny dzień roku)		Masa 1000 nasion (g)	
			2024	2022-2024	2024	2022-2024	2024	2022-2024	2024	2022-2024
<u>Wzorzec (skala 9°)</u>			<u>81</u>	<u>98</u>	<u>151</u> <u>30.05.</u>	<u>156</u> <u>04.06.</u>	<u>207</u> <u>25.07.</u>	<u>217</u> <u>04.08.</u>	<u>475,0</u>	<u>516,8</u>
<i>odmiany niesamokończące</i>										
1.	Albus	3	-4	-2	0	1	0	1	-38,4	-10,6
2.	Bobas*	3	8	9	0	0	1	1	-12,2	16,1
3.	Fernando	3	-2	-1	0	0	1	1	-12,5	-25,9
4.	Fanfare*	3	-2	-1	0	0	-1	-1	24,4	26,6
5.	Apollo*	3	-3	-2	0	-1	-1	-1	25,9	28,1
6.	Capri*	3	3	2	0	-1	-1	-1	5,0	17,9
7.	Domino	3	4	4	1	1	3	2	-44,3	-29,4
8.	Cartoon*	2	1	-	0	-	-1	-	17,4	-
9.	Mystic*	2	2	-	0	-	0	-	12,3	-
10.	Amina*	1	3	-	0	-	-1	-	14,5	-
11.	Genius*	1	2	-	0	-	1	-	43,0	-
12.	Trumpet* CCA	3	-5	0	1	1	-1	-1	-28,0	-32,0
13.	Futura* CCA	1	2	-	0	-	-1	-	15,0	-
<i>odmiany samokończące</i>										
14.	Granit*	3	-7	-12	-2	-1	-1	-2	-22,0	-24,6
Liczba doświadczeń			3	9	3	9	3	9	3	9

Wzorzec - średnia z wszystkich odmian

*- odmiany wysokotaniowe

**Charakterystyka odmian bobiku wpisanych do Krajowego rejestru
w sezonie wegetacyjnym 2024 na podstawie Listy Opisowej Odmian COBORU
(odmiany badane w doświadczeniach regionalnych)**

AMINA

Odmiana niesamokończąca, wysokotaninowa, przeznaczona do uprawy na nasiona. Plon nasion i plon białka duży do bardzo dużego. Termin kwitnienia średni, termin dojrzewania dość wczesny, okres kwitnienia krótszy od średniego. Równomierność dojrzewania dobra. Rośliny średniej wysokości. Odporność na wyleganie w fazie końca kwitnienia dość duża, przed zbiorem średnia. Odporność na czekoladową plamistość i askochytozę bobiku – średnia, na rdzę bobiku – duża. Masa 1000 nasion bardzo duża. Zawartość białka ogólnego w nasionach duża, włókna surowego dość mała. Odmiana odpowiednia do uprawy na glebach kompleksów pszennych. Optymalna obsada roślin około 50 szt./m².

GENIUS

Odmiana syntetyczna, niesamokończąca, wysokotaninowa, przeznaczona do uprawy na nasiona. Plon nasion duży do bardzo dużego, plon białka średni. Termin kwitnienia i dojrzewania nieco późniejszy od średniego, okres kwitnienia krótszy od średniego. Równomierność dojrzewania dobra. Rośliny dość niskie. Odporność na wyleganie w fazie końca kwitnienia duża, przed zbiorem średnia. Odporność na czekoladową plamistość i askochytozę – średnia, na rdzę bobiku – dość mała. Masa 1000 nasion duża. Zawartość białka ogólnego w nasionach mała, włókna surowego średnia. Odmiana odpowiednia do uprawy na glebach kompleksów pszennych. Optymalna obsada roślin około 50 szt./m².